

teksti **Taija Roiha** kuvat **Jere Kyrö**

OUTOA PORNOA KAIKIL

PORNO. Huolella brändätty ja sidontaleikein höystetty b-luokan viihdekirjallisuus sai kotiäidit tarttumaan pornomarkkinoinnista huolimatta Fifty Shadesin sisältö perustuu tutulla heteronormatiivisella kuvastolla ilotteluun vastavirtaista pornoa tehdään nyt myös Suomessa.

EL Jamesin Fifty Shades -kirjasarja rantautui Suomeen vuoden 2012 loppupuoliskolla. Sarja kertoo Anastasia Steelen ja Christian Greyn kieroituneesta parisuhteesta, johon kuuluu myös sadomasokistisia seksileikkejä.

Kirjat eivät ole niin riittäviä kuin aiheen ympärillä käydystä keskustelusta voisi päätellä. Ensimmäistä seksikohdasta saa etsiä keskimäärin sadan sivun verran, ja tarinan keskiössä on ennemminkin päähenkilöiden ihmissuhteen kehittyminen kuin seksin kuvailu.

”Vähän kuin pornon vastine naisille”, toteaa anonyymi kommentoija aiheesta Vauva.fi:n keskusteluforumilla.

Tämäkö todella on parasta, mitä tarjolla on?

VAIKKA FIFTY Shades rohkaisikin monia lukijoitaan nauttimaan seksistä vapautuneemmin, teoksen sisällössä on ongelmansa. Kirjan antifeminismi näkyy ihmissuhdekuvauksessa, jossa naisen jatkuva kontrollointi ja seuraaminen nähdään rakastavana eleenä vainoharhaisen stalkkeroinnin sijaan.

Kirjaan kohdistuva feministinen kritiikki olisikin syytä suunnata päähenkilönaisen seksuaalisten mielihalu- jen sijaan teoksen esittämiin ahtaisiin sukupuolirooleihin ja heteronormatiiviseen seksuaalisuuden kuvaukseen. Syystä tai toisesta kriitikot kuitenkin nostivat esille sadomasokistiseen seksiin liitettyjä, osittain perusteet- miakin ongelmia naisen vapaan tahdon rajoittamisesta.

Perinteistä, miehistä katsetta palvelevaa heteropornoa on arvosteltu antifeministiseksi usein juuri sen rajoittavuuden ja naista esineellistävän kuvaston vuoksi. Naisen esittäminen ikuisesti passiivisena ja vastaanottavana, isorintaisena, mutta hoikkana saattaa syyttämisen sijaan synnyttää paineita naislukijoissa ja -katselijoissa. Ilman sen kummempaa pornokuvaston sisällönanalyysiä naiset kuitenkin usein arkikeskustelussa leimataan haluttomiksi ja tiukkapipoisiksi, mikäli perusporno ei sytytä.

Seksuaaliseen alistamiseen liittyvät mieltymykset ovat makuasioita, mutta selvää on, että peruspornossa kuvas-

MIKÄ IHMEEN QUEER?

- Sananmukaisesti queer tarkoittaa 'outoa', 'kummallista'.
- Sukupuolentutkimuksen saralla queer viittaa kriittiseen sukupuolten ja seksuaalisuuksien tutkimukseen.
- Queer-tutkimus sanoutuu irti heteronormatiivisuudesta ja kaksijakoisesta tavasta jäsentää sukupuoliä.

to on varsin yksipuolista: mies vie ja nainen vikisee. Rajoituksista saavat osansa myös seksuaali- ja sukupuoli- vähemmistöt.

Pornon antifeministisyys ei kuitenkaan tarkoita automaattisesti sitä, etteivätkö kuvastosta voisi nauttia muutkin kuin valkoiset, keskiluokkaiset heteromiehet. Fifty Shadesin myyntiluvuista voi vetää selkeän johtopäätöksen siitä, että porno kiinnostaa myös naisia – olkoonkin, että sen sisältö rakentuu perinteisten sukupuoliroolien varaan.

HETEROT, MUSTAT, ruotsalaiset, transut... Vaikka pornoelokuvien teemat ovat moninaisia, ei niiden sisältöjä päästetä hevillä sekoittumaan keskenään. Esimerkiksi erotiikkaliikkeet jakavat elokuvavalikoimansa kymmeneen eli alakategorioihin, jotka määrittyvät niin seksuaalisuuden, sukupuolen kuin etnisyydenkin perusteella. Alalajit pysyvät siististi omissa lokeroissaan, mikä vahvistaa entisestään kuvaa jähmeästä ja muuttumattomasta seksuaali- ja sukupuoli-identiteetistä.

Feministinen pornokeskustelu on pitkään keskittynyt pornografisen materiaalin demonisoimiseen. Porno nähdään usein pahimpana mahdollisena naisen alistamisen muotona. Varsinaisen pornoteollisuuden ohella ongelmana on nähty niin sanottu yhteiskunnan pornoutuminen, minkä myötä naista esineellistävä eroottinen kuvasto on tullut osaksi jokapäiväistä arkea esimerkiksi katu- mainosten ja tv-virran kautta.

Feministiset vaihtoehdot kovalle pornolle ovat usein sisältäneet lähinnä lempeän eroottista kuvastoa. Romanttisen pumpulipornon tuottaminen kuitenkin olettaa, että pornografisen materiaalin suurin ongelma on sen tunneton sisältö. Lähestymistapa ei niinkään haasta pornoteollisuuden myyntejä yksilotteisesta sukupuolesta ja seksuaalisuudesta, vaan tarjoaa kuvaston rinnalle oman myytinsä naisesta, joka haluaa vain rakastavaa, tunnepitoista ja sensuaalista seksiä. Samalla vahvistetaan näkemystä miesten ja naisten perimmäisestä erilaisuudesta.